

Uit BN De Stem 25 mei 2018

Dr. Frans Brekelmans (1917-2012) was van 1957 tot en met 1982 gemeentearchivaris van Breda. Na zijn pensionering droeg hij zijn zakelijk archief al grotendeels over aan de gemeente. De afgelopen vijf jaar is in overleg met dochter Marijke de rest overgebracht. Het inventariseren was niet altijd makkelijk. “Als ik bezig was met zijn archiefstukken ontmoette ik hem steeds opnieuw. Mijn moeder kwam vroeger niet vaak in zijn werkkamer, maar heeft na zijn overlijden ook meegeholpen. Het was prachtig om samen na zijn overlijden toch nog voor hem te kunnen zorgen. Dat we alles nu overdragen, hakt er behoorlijk in. Gelukkig is het geen afsluiting. Het inventariseren is afgerond, maar ik hoop nog vaak langs te kunnen komen in het stadsarchief. En dat anderen al die onderzoeken van mijn vader zullen voortzetten. Dat is het meer dan waard”

Biografie

Archivaris Wim Mastenbroek zegt erg blij te zijn met de erfenis. “Het is uniek materiaal. Hij documenteerde werkelijk alles, vanaf de lagere school tot en met de correspondentie na zijn pensioen. Ieder stadsarchief zou van een van zijn archivariissen zo’n persoonlijk archief in het bezit moeten hebben. Brekelmans verdient met dit materiaal een biografie.”

Marijke noemt het een vlammetje dat brandde bij haar vader. “Die passie zat er al heel vroeg in. Mijn opa had een timmerfabriek. Hij wilde dat zijn oudste zoon voor architect ging studeren en daarna de zaak over zou nemen. Maar zijn belangstelling voor geschiedenis was niet te houden. Toen hij op het gymnasium van het OLV zat, wilde hij niet met vrienden voetballen. Hij ging met een notitieboekje naar het museum, waar hij als vaste klant gratis entree kreeg. En vanaf zijn zeventiende kwam hij vaak in het stadsarchief.”

Oorlog

Frans Brekelmans ging rechten studeren in Nijmegen. Zijn ouders konden dat eigenlijk niet betalen en dus zocht hij om bij te verdienen stambomen uit voor particulieren. Door de oorlog liep zijn studievertraging op, hij werd zelfs te werk gesteld in Berlijn, maar had het geluk dat hij ziek werd en dat een Duitse arts hem weer naar huis stuurde. In zijn privécollectie zit nog een houten broodplankje, dat hij in Duitsland gebruikte.

Wim Mastenbroek: “Alles bewaarde hij, tot vloeiblaadjes toe. En een etui dat hij op 8-jarige leeftijd van zijn ouders had gekregen.”

Monumenten

Na de oorlog rondde hij zijn rechtenstudie af. “Maar hij moest en zou archivaris worden”, aldus zijn dochter. En zo geschiedde. Brekelmans, in die tijd een man van status in Breda, verzamelde overigens niet alleen. Hij schreef ook veel en vaak, alles met de pen, onder meer over monumenten en archeologie. In 1948 was hij een van de oprichters van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Stad en Land van Breda De Oranjeboom. Daarnaast was hij een tijdlang voorzitter van de

Heemkundige Kring Breda. “En hij stond op de barricaden als het moest”, vertelt zijn dochter zichtbaar trots. Zo is het mede aan Brekelmans te danken dat Reduit B, de laatste resten van de vesting Breda, behouden bleef. “Dat bleef hij doen, ook na zijn pensioen. Als iets hem niet aanstond, dan stuurde hij weer een brief naar de krant.”

In zijn werkkamer hing een aparte geur, dat vonden wij kinderen heel spannend

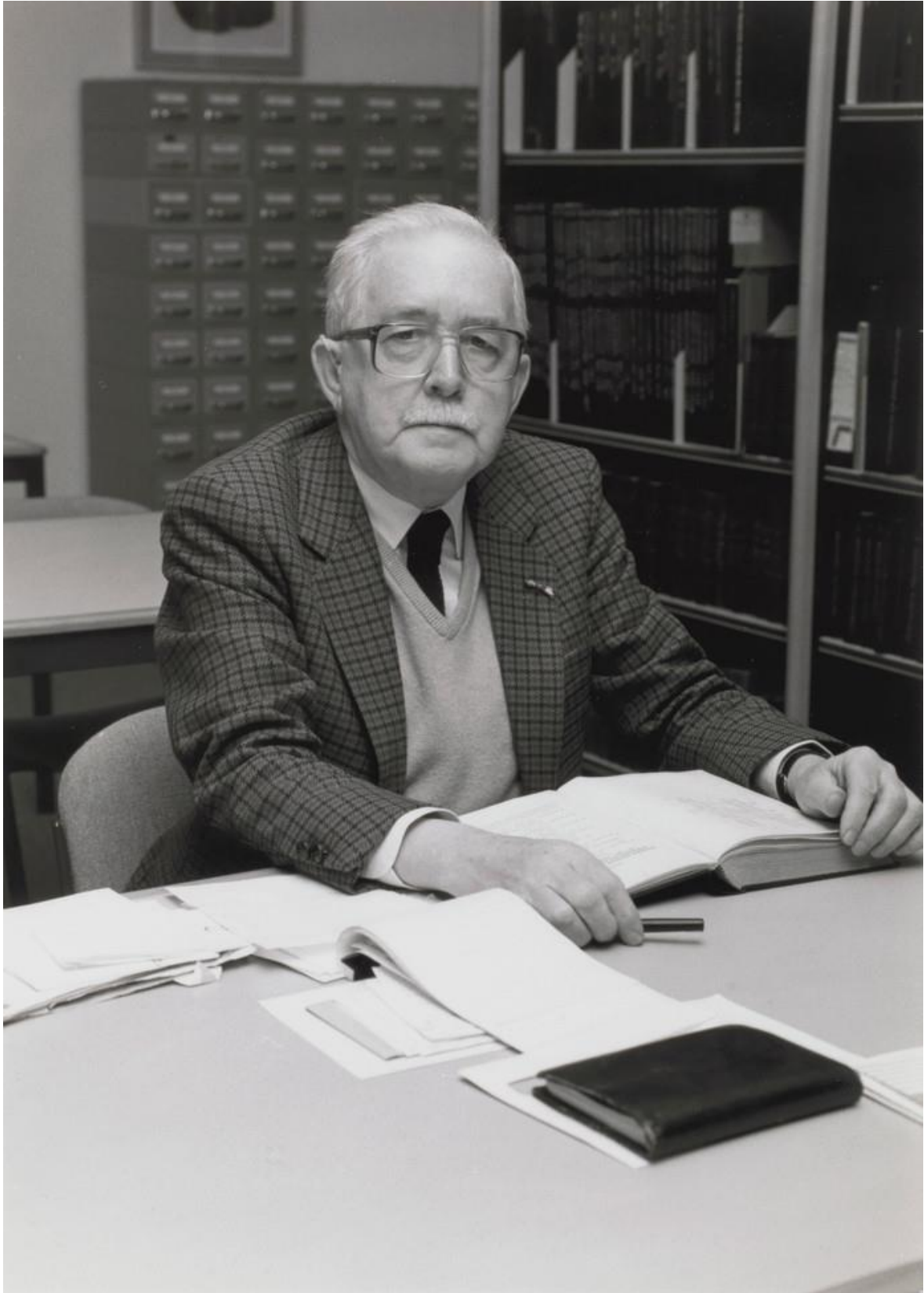
Marijke Brekelmans

Ze kan haar vader nog zo uittekenen. Thuis, verscholen achter een boek of krant in de woonkamer. Of in zijn werkkamer. “Daar hing een aparte geur, dat vonden wij kinderen heel spannend. Maar hij nam ons ook mee naar buiten, de natuur in. En hij verzon iedere avond voordat we gingen slapen een verhaaltje.”

Het bureau uit de werkkamer van Frans Brekelmans is naar een neef gegaan, de bureaustoel staat in het Stadsarchief. Marijke Brekelmans heeft ter herinnering zelf wat boekjes gemaakt. Over tekeningen en glasplaatfoto's van haar grootvader. En over het verkochte ouderlijk huis aan de Laan van Mecklenburg. “Mijn vader hoopte dat ik ook archivaris zou worden. Nu ben ik dat alsnog. Ik voel hetzelfde vlammetje van binnen dat hij voelde, de drang om onderzoek te doen. Wat voor een onderzoek? Het is veel te veel om op te noemen waar hij zich allemaal mee bezig hield.”

Frans Brekelmans in 1953 © stadsarchief Breda

Frans Brekelmans op latere leeftijd © Stadsarchief Breda

De werkkamer van Frans Brekelmans op het Stadserf, met op de achtergrond de magistraatsbibliotheek. © Stadsarchief Breda